

Norsk Marin Fisk AS
c/o Stig Bakke

6730 DAVIK

Adm.enhet: Kyst- og havbruksavdelingen

Saksbehandler: Thorbjørnsen/Thorsen

Telefon: 90361725

Vår referanse: 16/4112

Deres
referanse:

Dato: 24.02.2017

Norsk Marin Fisk AS/ Stjernefarm SUS - avslag på søknad om utviklingstillatelse til akvakultur av laks, ørret og regnbueørret

1. Innledning

Fiskeridirektoratet viser til søknad fra Norsk Marin Fisk AS/ Stjernefarm SUS («Stjernefarm») 21. mars 2016 om tre utviklingstillatelse til akvakultur av laks, ørret og regnbueørret.

2. Søknaden

2.1 Innledning

Stjernefarm søker om tre utviklingstillatelse for utprøving og optimalisering av konseptet «AkvaHub», for kjemikaliefri og skånsom behandling mot lus og amøbegjellesykdom (AGD) mv. i ferskvann.

2.2 Konseptet

I følge søknaden s. 3 pkt. 1 «Presentasjon av konseptet «AkvaHub» - sammendrag» består et utviklet AkvaHub-konsept av «en stor, lukket ståltank med 3 store, åpne 70x30 firkantmerder (...) i stjerneform, med en av sidene åpne for tilgang fra land og lager/kontrollutstyr. Hver av merdene er festet med en fleksibel tilknytningsmekanisme (...) til den sentrale, lukkede enhet. Den lukkede enheten er 12000 kubikkmeter i ytre volum, og vil inneholde ferskvann som produseres av en desalineringsenhet som produserer 50 kubikkmeter ferskvann pr. time (...). Viktige utviklingsselementer er ulike overførings- og overvåkingsmetoder for fisk fra saltvann til ferskvann (...). Tanken for behandling av fisk skal være kombinert med et fôringsanlegg.

Fisken overføres til tanken suksessivt fra hver av de åpne merdene hver 3-8 uke (...).

Enheten anvendes forebyggende og behandlende mot intern og ekstern lusesmitte og ikke minst mot AGD. På denne måten vil det forhindres at lusepåslaget bygges opp og fisk kan oppdrettes på lokaliteter som er utsatt for smittepress. Den vil i prinsippet også kunne brukes til behandling av fisk med nye tilsetninger som kommer fra ut forsøk i

Veterinærinstituttet og på «Lusesenteret» ved UiB. Vann, slam og eventuelle kjemikalier må kunne fraktes vekk og destrueres. En vil vurdere kjøp av stor flytende PVC beholder til dette formål, såkalte Water Bags, som er under utvikling av et annet firma.»

Planen er å benytte DYNEEMA nøter som i følge søker har svært høy brudd- og slitestyrke, og en vil ved hver ferskvannsbehandling kunne ha full gjennomgang av tom not for rensing og kontroll. Dette vil kunne skje hver 4 uke eller tilpasset lusepress og temperatur.

Anlegget er en videreføring av et tradisjonelt stålanlegg samlet rundt den flytende modulen som inneholder en tank for behandling av fisk i ferskvann, kombinert med et fôringsanlegg.

2.3 Utviklingsbehovet

Det skal være automatisk styring av salinitet som ifølge søker er ny teknologi som må utvikles. Det skal utprøves tre ulike konsepter for å blande inn minst mulig saltvann i behandlingstanken. Disse tre består av skånsom pumping av fisken med avrenning av saltvann, sluse med trimming av tanken for noe overtrykk med lukkemekanisme, samt en kombinasjon av disse to.

Følgende skal også utprøves:

- Hvor lenge det er nødvendig å behandle fisken i ferskvann og hva maksimum saltinnhold i vannet kan være for best behandling
- Hvordan fisken skal håndteres for flytting mellom oppdrettsmerd og behandlingsanlegg uten å få skader eller bli stresset
- Hvordan en skal holde god kvalitet på fisken uten medisiner og kjemikaliebehandling
- Hvordan oksygenivået i behandlingstanken skal holdes på et akseptabelt nivå under behandling og hvordan en skal kunne filtrere partikler ut
- Hvordan behandlingsanlegget skal holdes rent og fri for smitte
- Hvordan saltinnholdet i behandlingstanken skal kontrolleres og reguleres.

Den 13. februar 2017 sendte søker inn ytterligere informasjon i saken. Informasjonen besto av en intensjonsavtale med Veterinærinstituttet, beskrivelse av utvikling av desalinerings- tilbud fra ENWA, samt tilbud om utvikling av filtreringssystem for rent vann i ferskvannstank, forprosjekt fiskeforflytning med ekkoloddregistrering og nye tredimensjonale tegninger.

3. **Rettslig grunnlag**

Bestemmelser om utviklingstillatelser og hjemmel for tildeling finnes i FOR-2004-12-22 nr. 1798: Forskrift om tillatelse til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) kapittel 5:

§ 22. *Særlige formål*

(...)

Akvakultur av matfisk til utvikling skal bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode.

§ 23. Generelle vilkår for tildeling og fornyelse

Fiskeridirektoratet kan gi tillatelse til og fornyelse av tillatelse til akvakultur av matfisk til særlige formål etter en faglig vurdering. (...)

§ 23b. Særskilte tildelingsvilkår for tillatelse til utvikling

Søker kan få tildelt tillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som innebærer betydelig innovasjon og betydelige investeringer. Formålet er å legge til rette for at ny kunnskap, eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring kan brukes til å utvikle teknologi som kan bidra til å løse en eller flere av miljø- og arealutfordringene som akvakulturnæringen står overfor, blant annet ved konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon.
(...)

4. Fiskeridirektoratets vurdering

Avgjørelsen av om det skal innvilges utviklingstillatelser bygger ifølge bestemmelsene gjengitt ovenfor under punkt 3, på en skjønnsmessig, faglig vurdering. Det følger av retningslinjene for behandling av søknader om utviklingstillatelse¹ at det er opp til forvaltningens skjønn å vurdere prosjektet og om kriteriene for tildeling er oppfylt. Søker har ikke rettskrav på å få tildelt utviklingstillatelse selv om prosjektet innebærer betydelige investeringer og innovasjon.

Laksetildelingsforskriften § 22 annet ledd slår fast at formålet med utviklingstillatelser er «...å bidra til å utvikle teknologi som kommer næringen til gode.». Laksetildelingsforskriften § 23b gir Fiskeridirektoratet hjemmel til å tildele tillatelser til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til «å utvikle teknologi» som kan «bidra til å løse en eller flere av miljø- eller arealutfordringene» som akvakulturnæringen står overfor, «...blant annet ved konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon.» Spørsmålet er om det omsøkte konseptet innebærer utvikling av teknologi som omfattes av formålet med utviklingstillatelser.

Begrepet «teknologi» er i utgangspunktet vidt. I følge retningslinjene er ordningen avgrenset til produksjonsteknologisk utstyr/installasjoner, og omfatter derfor ikke prosjekter som for eksempel dreier seg om utvikling av nye driftsformer, vaksiner, fôr med mer. I punkt tre i retningslinjene er det vist til at prosjektet blant annet kan dreie seg om utvikling av oppdrettsanlegg lenger til havs og innerst i fjorder.

¹ Retningslinjer for behandling av søknader om utviklingstillatelse til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret, Nærings- og fiskeridepartementet, 12.01.2016

Det omsøkte konseptet går ut på en behandlingseenhet som er koblet permanent til et oppdrettsanlegg. Både behandlingseenheten og anlegget den skal være en fast installert del av, er beskrevet i søknaden. Behandlingseenheten er noe mer beskrevet enn merdene, men merdene er beskrevet tilstrekkelig til at denne delen av konseptet utgjør en del av søknaden. Fiskeridirektoratet finner derfor at konseptet kan vurderes som en helhet når det gjelder spørsmålet om konseptet faller innenfor formålet med ordningen.

Det skal ikke foregå oppdrett i selve behandlingstanken, men den skal benyttes til behandling av fisken under produksjonen i oppdrettsanlegget. Nærings- og fiskeridepartementet behandlet klage på vedtak om avslag på søknad om utviklingstillatelser fra Måsøval Fiskeoppdrett AS 3. november 2016. I klagevedtaket uttalte departementet at en tolkning av ordlyd sett i sammenheng med retningslinjene tilsier at prosjektet må ha en nær tilknytning til selve produksjonen av fisk for å falle innenfor ordningen. Det ble også vist til at forvaltningen har en betydelig skjønnsmargin når det skal avgjøres hvilke typer prosjekter som kan tenkes å falle innenfor ordningen. I denne saken kom departementet fram til at utvikling av behandlingsflåten Helixir falt utenfor ordningen i og med at det ikke er å anse som produksjonsteknologisk utstyr. I avgjørelsen uttalte departementet:

Løsninger for fjerning av lus er et viktig hjelpemiddel i produksjonen av laks og ørret og Helixir vil kunne bidra til en bedre og mer effektiv produksjon av fisk innenfor det som er den vanligste produksjonsformen i dag. Departementet mener likevel at hjelpemidler som på den ene eller andre måten kan bidra til en bedre og mer effektiv produksjon av fisk, ikke nødvendigvis faller innenfor begrepet produksjonsteknologisk utstyr/installasjoner. Det må etter departementets oppfatning være en nær tilknytning til selve produksjonsenheten for at konseptet skal være omfattet av denne ordningen. Departementet har etter dette kommet til at behandlingsplattformen Helixir ikke er å anse som produksjonsteknologisk utstyr/installasjon i denne sammenheng. Departementet støtter således Fiskeridirektoratets vurdering av dette spørsmålet.

Selve behandlingseenheten skal fjerne lus og evt. amøben som forårsaker AGD, ved hjelp av ferskvann. Det går fram av søknaden som gjengitt over at enheten skal kunne anvendes både forebyggende og behandlende mot intern og ekstern lusesmitte. Søker skriver i nest siste avsnitt på s. 3 i søknaden at «På denne måten vil det forhindres at lusepåslaget bygges opp og fisk kan oppdrettes på lokaliteter som er utsatt for smittepress.» Fiskeridirektoratet går ut fra at det er dette søker mener når det anføres at enheten kan benyttes forebyggende. Fiskeridirektoratet kan ikke se at jevnlig ferskvannsbehandling skal kunne forebygge lusepåslag, men at enheten kan behandle lakselus som har festet seg på fisken i lave konsentrasjoner og således virke forebyggende mot at lusemengden blir stor nok til å utgjøre et fiskehelse- eller fiskevelferdsmessig problem. Vi anser at selve enheten på samme måte som Helixir er en behandlingseenhet og at den kan behandle lusepåslag i lave konsentrasjoner. Dette taler for at konseptet ikke omfattes av ordningen med utviklingstillatelser. Til forskjell fra konseptet fra Måsøval skal innretningen være permanent tilkoblet anlegget og anlegget må spesialdesignes for at behandlingseenheten skal kunne brukes. Selve funksjonen til

innretningen skal være den samme som Helixir-konseptet, men innretningen skal være en integrert del av anlegget gjennom hele produksjonssyklusen. På bakgrunn av at en så stor del av anlegget fremstår som mer eller mindre konvensjonelt, finner Fiskeridirektoratet derfor under tvil at konseptet AkvaHub oppfyller kravet til produksjonsteknologisk utstyr/installasjon og dermed er omfattet av formålet med utviklingstillatelse.

Søker kan få tildelt utviklingstillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi som innebærer betydelig innovasjon og betydelige investeringer. I følge retningslinjene vil også hva som skal anses som betydelig innovasjon være en skjønsmessig vurdering. Forvaltningen vil ta utgangspunkt i definisjonen av hva som er utviklingsarbeid og vurdere om det konkrete prosjektet vil innebære tilstrekkelig innovasjon.

Retningslinjene viser til Statistisk sentralbyrå sin definisjon som definerer utviklingsarbeid som «...systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring, og som er rettet mot: å framstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger.» Med utgangspunkt i denne definisjonen og presiseringen i retningslinjene vil den aktuelle innovasjonen når det gjelder ordningen med utviklingstillatelse, være ny eller forbedret produksjonsteknologi. Det stilles videre krav om at innovasjonen er «betydelig». Ordlyden oppstiller dermed en høy terskel for tilstrekkelig innovasjonshøyde før vilkåret kan anses oppfylt.

Hovedkriteriene for utviklingsarbeid er at det skal inneholde et nyhetselement og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet. Fiskeridirektoratet må vurdere hvorvidt konseptet kan sammenlignes med eksisterende teknologi, og hva som eventuelt er forskjellig fra nærmeste sammenligningsgrunnlag, og i hvilken grad dette påvirker usikkerheten i resultatet og innovasjonspotensialet.

Det omsøkte konseptet bygger delvis på et tradisjonelt oppdrettsanlegg. I grove trekk er nyhetselementet en permanent installert behandlingstank mot lus på et tradisjonelt anlegg med ny formasjon. De ulike komponentene og tilhørende teknologi som skal brukes i konseptet er kjent, men sammensatt innebærer dette konseptet en viss nyhetsverdi. Ferskvannsbehandling mot lus er allerede i kommersiell bruk, det gjelder også ulike pumpe-systemer for å flytte på fisk. Omvendt osmoseanlegg er også kjent teknologi, og er i tillegg brukt på brønnbåter som utfører ferskvannsbehandling av fisk (Intership AS²). Det går fram av søknaden at formen på merdene er ny i form av nye dimensjoner på lengde- og breddesiden. Etter Fiskeridirektoratets vurdering inneholder ikke firkantmerdene i seg selv noe potensiale for innovasjon da det allerede finnes firkantmerder i bruk.

Når det gjelder ferskvannsbehandling mot lus finnes bla. Thermolicer³ kommersielt tilgjengelig i dag. Med Thermolicer blir fisken pumpet inn i lukket ferskvann for å få fjernet lus. Etter at fisken er skylt i ferskvann pumpes den tilbake og behandlingsvannet blir

² <http://www.intership.no/>

³ <http://steinsvik.no/en/products/e/seaculture/fish-health/thermolicer>

håndtert slik at lus ikke slipper ut. I tillegg kjenner Fiskeridirektoratet til at brønnbåter blir brukt på lignende måte.

Forutsatt at konseptet fungerer slik søker beskriver det, kan det være en fordel å ha en slik behandlingstank permanent installert for å ha lett tilgang til behandling. En båt eller lekter som utfører ferskvannsbehandling vil derimot ha den fordel at den kan benyttes på flere anlegg og kun utgjør en kostnad for oppdretterne når den er i bruk og kan brukes av flere ulike oppdrettselskap. Søkers konsept vil også beslaglegge mer areal enn dagens anlegg gjør. Fiskeridirektoratet kan ikke se at det omsøkte konseptet utgjør en vesentlig forbedring av det som finnes på dagens marked.

Søker beskriver flere ting som skal uttestes i behandlingstanken som ble blant annet hvordan fisken skal behandles og hvor lang behandlingstid fisken trenger. Slik Fiskeridirektoratet vurderer det omhandler disse utprøvingene mer biologiske enn teknologiske problemstillinger. Behovene for utprøving knytter seg altså ikke til formålet med utviklingstillatelser.

Etter Fiskeridirektoratets vurdering innebærer det omsøkte konseptet et nyhetselement på grunnlag av sammensetningen av eksisterende teknologi på en ny måte. Direktoratet finner imidlertid ikke godtgjort at konseptet innebærer noen vesentlig forbedring i forhold til eksisterende teknologi. Vilåret om at prosjektet må innebære betydelig innovasjon er dermed ikke oppfylt.

5. Vedtak

Etter en konkret helhetsvurdering har Fiskeridirektoratet kommet frem til at det omsøkte prosjektet ikke medfører utvikling av teknologi som innbærer «betydelig innovasjon», og søknaden avslås, jf. laksetildelingsforskriften § 23b. Direktoratet finner ikke grunn til å drøfte hvorvidt de øvrige tildelingsvilkårene er oppfylt.

6. Klagerett

Vedtaket kan påklages, jf. forvaltningsloven § 28, se vedlagte orientering (./.).

Med hilsen

Jens Christian Holm
direktør

Anne B. Osland
seksjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift

